

WŁADYSŁAW SYROKOMLA

Litwinom

WŁADYSŁAW SYROKOMLA

GAWĘDY

Litwinom

Dedykacja Gawęd gminnych

O bracia moi znad Wilii, znad Niemna!
Gdy wam swojacka gawędka przyjemna,
Zasiądźcie w kółko — a ja wam pogwarzę;
Stukniemy w czarki, rozweselim twarze,
A może prawda wynurzy się na dnie,
Albo się chwilka smutkowi wykradnie.
Ja czasem wierszyk skleciwszy naprędcę,
Lubię się wylać¹ w niewinnej gawędce,
A wy niekiedy serdecznie i czule
Dajecie ucho sielskiemu gadule;
Będziem wzajemnie radzi — tak mi właśnie!
Niechże kto teraz drzwi na klucz zatrzaśnie,
Aby snadź² jaki panek, czy półpanek,
Nie przyszedł wyśmiać naszych pogadank.
U nas, wiadomo, domowa czeladka,
Wiersz od siekiery, robota niegładka,
A słuchacz patrząc w serce gospodarza,
Wdzięczny z przyjęcia czém Pan Bóg obdarza.
Łatwiej to z wami wywinąć się księdze,
Bracia w kapocie i bracia w siermiędze!
Gmin nieuczony łatwiej się pozwoli
Podkraść, wysłuchać: czy mu serce boli,
Czy własna wina, czy Boża nielaska,
Czy błoga radość po sercu pogłaska;
Oblicze gminu błednie, to się płoni,
Piersz przeźroczyta — widno jak na dłoni;
Na sercu grają uczucia otwarte!
Łatwoż je schwycić i przenieść na kartę: —
A potem w kółku tych samych słuchaczy,
Któż niedoleżnej piosnce nie przebaczy?
Kto zechce śpiewek³ nicować dziadowski,
Z myśli do myśli, ze zgłoski do zgłoski?
Z jaśnemi pany nie tak idzie składnie;
Któż ich oblicza, ich serca odgadnie?
Jak dla nich śpiewać? kiedy mają narów⁴,
Że za swój pieniądz chcą dobrych towarów;
Dla nich się książki w pozłocistych szatach,

Lud, Książka, Słowo

¹wylać się — wypowiedzieć (szeroko), wynurzyć, zwierzyć. [przypis edytorski]

²snadź (daw.) — przecież. [przypis edytorski]

³śpiewek — dziś r.ż.: śpiewka. [przypis edytorski]

⁴narów — nawyk (szczególnie zły, wypaczony). [przypis edytorski]

Robią w Paryżu w najpierwszych warstatach⁵
Gdzież nam dościgać? nierówna gonitwa,
Co insza Paryż, a co insza Litwa, —
Kogo zamorskie pachnidło przynęci,
Cóż mu aromat naszych sianożęci?

Po śpiewie oper jak nudną są rzeczą
Ranne skowronki, co na Litwie skrzeczą!

Nie żal mi serca i nie żal mi głowy,
Dla ciebie śpiewam gminu⁶ szaraczkowy⁷!
— O tobie śpiewam i z tobą zespołę
Nadzieje, radość i smutki, i bole;
Twojém powietrzem orzeźwię oblicze,
Od twoich ptasząt wyrazu pożyczę;
Niech się myśl moja spod serca wygwarzy,
Nutą żniwiarską, w takt brzęku kosarzy, —
Gdzie chata słomą lub dranią pokryta,
Serdeczny Litwin niech piosnkę przeczyta,
A gdy swojaka dopatrzy się we mnie,
Zgrzeszyłbym mówiąc, żem śpiewał daremnie.

⁵warstat (gw.) — dziś: warsztat. [przypis edytorski]

⁶dla ciebie (...) gminu — dziś z popr. formą W.: dla ciebie gminie. [przypis edytorski]

⁷gmin szaraczkowy — szlachta szaraczkowa, uboga, zaściankowa szlachta (nosząca żupany szare, domowej roboty a nie karmazynowe, jak zamożne ziemiaństwo). [przypis edytorski]

Ten utwór nie jest objęty majątkowym prawem autorskim i znajduje się w domenie publicznej, co oznacza że możesz go swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać. Jeśli utwór opatrzony jest dodatkowymi materiałami (przypisy, motywy literackie etc.), które podlegają prawu autorskiemu, to te dodatkowe materiały udostępnione są na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa – Na Tych Samych Warunkach 3.0 PL.

Źródło: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/syrokomla-gawedy-litwinom>

Tekst opracowany na podstawie: Władysław Syrokomla, Gawędy i rymy ulotne, Nakładem Księgarni pod firmą Zawadzkiego i Węckiego, Warszawa 1853.

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Utwór powstał w ramach konkursu „Współpraca w dziedzinie dyplomacji publicznej 2013”, realizowanego za pośrednictwem MSZ RP w roku 2013. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o konkursie „Współpraca w dziedzinie dyplomacji publicznej 2013”. Publikacja wyraża jedynie poglądy autora i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Aleksandra Sekuła, Paulina Choromańska, Wojciech Kotwica.

Okładka na podstawie: eamoncurry123@Flickr, CC BY 2.0

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Nowoczesna Polska – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przekaż 1% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Nowoczesna Polska, KRS 0000070056.

Dołącz do Towarzystwa Przyjaciół Wolnych Lektur i pomóż nam rozwijać bibliotekę.

Przekaż darowiznę na konto: szczegóły na stronie Fundacji.